

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.303/2015/7. szám

A Debreceni Ítéltábla Dr. Meszlényi Éva ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek - dr. Győrfi Attila ügyvéd ügyintézője mellett a Dr. Győrfi Ügyvédi Iroda (cím) által képviselt I.rendű alperes neve I. rendű és II.rendű alperes neve II. rendű (mindketten: alperesek címe) alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Debreceni Törvényszék 8.P.21.256/2012/40. sorszámu ítélete ellen az alperesek által 42. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, a keresetet elutasítja, mellőzi az alperesek kötelezését perköltség megfizetésére.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alpereseknek 15 nap alatt 247 750 (Kettőszáznegyvenhétezer-hétszázötven) forint általános forgalmi adót tartalmazó 1 927 750 (Egymillió-kilencszázhuszonhétezer-hétszázötven) forint együttes első- és másodfokú perköltséget. A meg nem fizetett kereseti illetéket és az állam által előlegezett szakértői költséget az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A gyermektelen, 1983 óta özvegy **K. Ané** (született **A. M.**, 1921. december 7.) - továbbiakban örökhagyó - és a felperes 2004-ben elhunyt édesapja testvérek voltak.

Az örökhagyó tulajdona volt a **D., K.** utca 3/A. I/6. szám alatti,/A/6 helyrajzi számú társasházi lakás, és a társasházi alapító okirat szerint ahhoz tartozó, az ingatlan-nyilvántartásban fel nem tüntetett gépkocsi tároló. A halálát közvetlenül megelőző időszakig jó fizikai és szellemi állapotban volt, egyedül élt, a háztartási munkát 2011. tavaszáig a bejárónője végezte.

Az örökhagyó szorosabb kapcsolatot az Ú. házaspárral és dr. **Hné Sz. E.**-tel ápolt, a felperes vele kapcsolatot nem tartott.

Az alperesek 1999-ben költöztek a társasházba, 2001-ben bérbe vették az örökhagyó garázsát. Az I. rendű alperes és az örökhagyó között bizalmas kapcsolat alakult ki, az I. rendű alperes intézte az ügyeit, alkalmanként bevásárolt, a háziorvosánál is járt. 2010.

márciustól meghatalmazással bírt az örökhagyó ... Bankban vezetett számlája feletti rendelkezésre, és a postánál a havi 92 595 forint nyugdíja felvételére. 2008-tól közöttük többször felmerült a tartási szerződés kötése, arra több írásbeli tervezet készült. Az örökhagyó 2009. április 24-én kötött szerződéssel a garázsát eladta az alpereseknek. A szerződés 9. pontja szerint is az eladónak szándékában áll az ingatlan szerződéssel nem érintett tulajdoni hányadának az átruházása a vevőkre vagy a vevők által kijelölt személyre ellenérték fejében.

Az örökhagyót 2011. nyarán, kórházi kezelését követően jó általános állapotban bocsátották otthonába. December 9-én elesett a lakásában, a combcsonttörése miatti műtétet követően a rehabilitációs osztályról az ápolási osztályra utalták. Az ottani helyhiány miatt az I. rendű alperes intézte a felvételét a **H. Kkt. h.-i** ápolási intézményébe, ahova 2012. január 27-én szállították át. A Kkt-vel a szerződést az I. rendű alperes kötötte meg 2012. január 30-án.

2012. január 27-én, az örökhagyó átszállítását megelőzően az I. rendű alperes megbízta dr. **R. B.** ügyvédet életjáradéki szerződés elkészítésével, a személyi adatokat e-mailben küldte el. Az okiratot dr. **Sz. T.** ügyvédjelölt és dr. **R. Zs.** vitte ki a kórházba, ahol azt az örökhagyó és az I. rendű alperes, valamint az okirati tanúk aláírták. A II. rendű alperes másnap az ügyvédi irodában írta alá. Az életjáradéki szerződéssel az örökhagyó a társasházi lakását - holtig tartó haszonélvezeti jogát kikötve - az alperesekre ruházta. Az alperesek 2012. február 1-jétől havi 200 000 forint életjáradék egyetemleges megfizetését vállalták azzal, hogy további szolgáltatást nem kötelesek teljesíteni. A tulajdonjoguk 2012. január 30-ával lett bejegyezve.

2012. január 30-án az örökhagyó által is aláírt nyilatkozattal az I. rendű alperes édesapja, dr. Sz. P. az életjáradék megfizetéséért kezességet vállalt.

2012. január 31-én kötött ajándékozási szerződés szerint az örökhagyó **Úné** részére 5 000 000 forintot ajándékoz köszönetképpen a folyamatos gondoskodásért, segítségért.

A néhány hét után a d.-i kórház ápolási osztályon elhelyezett örökhagyó 2012. március 9-én elhunyt, az eltemetetéséről az alperesek gondoskodtak.

Az I. rendű alperes 2012. január 8-tól 640 739 forint felhasználásáról rendelkezett, amely két havi, 400 000 forint összegű életjáradékot is magába foglalt, abból az örökhagyónak többek között gyógyászati segédeszközöket, gyógyszert, tisztálkodási szereket, élelmiszert vásárolt, kifizette az ápolási díjat és az örökhagyó lakásának rezsiköltségeit.

Dr. **Dné dr. O. A.** közjegyző az előtte 32014/Ü/154/2012. számon indult hagyatéki eljárásban megállapította, hogy a hagyatéki vagyon a ... Banknál vezetett számlán lévő 200 022 forint, hagyatéki teher 345 470 forint temetési költség. A hagyatékot ideiglenes hatállyal a törvényes örökös felperesnek adta át.

A felperes feljelentése alapján csalás miatt B.6382/2012. számon indult nyomozási eljárást a D.-i Rendőrkapitányság megszüntette.

Az I. rendű alperes által hagyatéki hitelezői igény iránt indított pert a Debreceni Városi Bíróság 33.P.22.349/2012/3. számú végzéssel az előtte 9.P.22.122/2012. számon a felperes által indított per jogerős befejezéséig felfüggesztette. A 9.P.22.122/2012/5. számú végzésével a felperes keresetlevelét áttette az elsőfokú bírósághoz.

A felperes a keresetében annak a megállapítását kérte, hogy az életjáradéki szerződés jóerkölcsbe ütköző volta miatt érvénytelen, a társasházi lakás őt illeti, kérte az eredeti állapot visszaállítását. Indokai szerint az alperesek abban a tudatban kötötték a szerződést, hogy a kötelezettségeiket nem kell hosszú ideig teljesíteniük, az örökhagyó felépülésére az előző évben diagnosztizált vastagbél-daganatára, csonttörésére, életkorára tekintettel nem volt remény. Az örökhagyónak személyes gondoskodásra, ellátásra volt szüksége, a szerződés nem az ő akaratát tükrözi.

Az alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. A védekezésük szerint az örökhagyó elsősorban pénzhez kívánt jutni ahhoz, hogy a jólétét, gondozását, ápolását megoldja.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében megállapította, hogy az életjáradéki szerződés nem jött létre, a társasházi lakás törvényes öröklés jogcímén a felperes tulajdonát képezi. Felhívta az ingatlanügyi hatóságot a felperes tulajdonjogának a bejegyzésére. Az alpereseket 660 000 forint eljárási illeték, 44 776 forint állam által előlegezett költség, a felperesnek 500 000 forint perköltség megfizetésére kötelezte.

Az ítéletének az indokolásában a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 200. §-ának (2), a 205. §-ának (1) bekezdése, az érvénytelenségi perekben felmerülő egyes eljárásjogi kérdésekről nyilvánított 2/2010. PK. vélemény 1., 2., 4. a), 5. a), 6. a) pontjának a felhívásával azt, hogy a szerződés nem jött létre, hivatalból észlelte és állapította meg.

A rendelkezésre álló okirati bizonyítékokból, elsősorban a 9/A/1. sorszám alatt csatolt szerződéstervezetből, a tanúvallomásokból azt a következtetést vonta le, hogy az örökhagyó a szerződés révén pénzhez és tartási szolgáltatásokhoz is hozzá kívánt jutni. Kiemelte dr. **B. J.** tanú vallomását, miszerint az örökhagyónak különböző elképzelései voltak a szerződést illetően, de „azt szerette volna, hogyha biztonságban tudhatja magát”. Idézte **Úné** tanú vallomását, hogy az örökhagyó pénzt szeretett volna szerezni a szerződéskötés révén, azonban emellett igényt tartott tartásra és gondozásra is. E tanú és dr. **Hné** tanú is egyértelműen állította, hogy az örökhagyó a saját otthonában szeretett volna gondozását, ápolását megoldani, kifejezetten félt attól, hogy szeretetházba vagy gondozóházba kerül. Dr. **R. B.** ügyvéd és dr. **Sz. T.** tanúk vallomásából következően, miszerint a szerződés tartalmát az I. rendű alperes és az ügyvéd határozta meg, az örökhagyónak nem volt része a szerződés tartalmának a kialakításában, meghatározásában.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az örökhagyó nem volt tisztában az életjáradéki, a tartási, az öröklési szerződések közötti különbséggel és a szerződés aláírásakor azzal sem, hogy az okirat a korábban kifejezésre juttatott akaratától és szándékától eltérő tartalmú és nem áll az ő érdekében. Ezt látszanak alátámasztani az I. rendű alperesnek a perbeli, ellentmondásoktól nem mentes nyilatkozatai, amelyekben az általa az örökhagyó részére kívánsága szerint nyújtott szolgáltatásra hivatkozott. Azon állítása, miszerint a szerződés

lényegében a körülbelül 3 éven át nyújtott tartási, gondozási szolgáltatásnak a rögzítését jelentette, pontosan azt támasztja alá, hogy az örökhagyó ilyen tartalmi elemeket magában foglaló szerződést kívánt kötni. A szerződés azonban kifejezetten kizárja az alperesek kötelezettségét a tartás-gondozás nyújtására. Ebből a szempontból nincs relevanciája annak az alperesi állításnak, hogy az örökhagyó a korábbi évek tapasztalatai alapján biztos lehetett abban, hogy a jövőben is számíthat ezekre a szolgáltatásokra. Az **Úné** és az örökhagyó szerződéskötést követő beszélgetését rögzítő hangfelvétel tartalmából is az állapítható meg, hogy az örökhagyó szerződést kötni nem a létrejött tartalommal kívánt.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az örökhagyó szándéka nem ilyen tartalmú szerződés megkötésére irányult, a felek kölcsönös és egybehangzó akarata tehát nem állt fenn, ezért a szerződés a Ptk. 205. §-ának (1) bekezdése figyelembevételével nem jött létre.

Az elsőfokú bíróság arra az esetre, ha a szerződést létrejött, annak nyilvánvalóan jóerkölcshöz ütköző voltát állapította meg.

Ennek kapcsán annak tulajdonított jelentőséget, hogy az örökhagyó magas kora ellenére viszonylag jó fizikai állapotában drasztikus változást hozott a 2011. december 9-i balesete, ellátásra szoruló, magatehetetlen fekvőbeteggé vált. Ez az állapota pedig, figyelembe véve azt is, hogy betöltötte a 90. életévét, még a laikus számára is előrevetítette közeli időpontban bekövetkező halálát. Ezt az igazságügyi orvos-szakértő is egyértelműen megállapította annak rögzítésekor, hogy az életkilátásai laikus szemmel is kifejezetten rosszak voltak, közeli, hónapokon belül bekövetkező halálával számolni lehetett. Orvosi szempontból felépülésére minimális esély volt, otthonába bocsátására remény nem lehetett. Az a körülmény, hogy az alperesek a fentiek szerinti életkilátásokkal rendelkező örökhagyóval az életjáradéki szerződést megkötötték, a társadalom széles körének rosszallását kiváltó, azaz jóerkölcshöz ütköző magatartást tanúsítottak. Kifejezetten tudhatták, hogy a szerződéssel vállalt kötelezettségeiknek csak nagyon rövid ideig kell eleget tenniük.

Az elsőfokú bíróság a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján a pereszes alpereseket a perköltség megfizetésére kötelezte.

Az alperesek a fellebbezésükben az elsőfokú ítélet megváltoztatását, a kereset elutasítását kérték. Kifogásolták, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta azokat a bizonyítékokat, amelyek egyértelműen alátámasztják azt, hogy az örökhagyó tudatában volt a szerződés életjáradéki jellegével, a rendelkezéseivel. Kiemelték **Úné V. B.** főnövér tanúvallomását. Lényeges körülménynek tartották az I. rendű alperes által az örökhagyónak évek óta szükség szerint nyújtott ellátást, segítséget, és azt, hogy az örökhagyó a saját előadása szerint is csak rájuk számíthatott. A szoros bizalmi kapcsolatot támasztja alá, hogy az örökhagyó a nyugdíja felvételével, a bankszámlája feletti rendelkezéssel az I. rendű alperest hatalmazta meg és neki adott kulcsot a lakásához. A szerződés az életjáradéki szerződés valamennyi lényeges elemét tartalmazza, az aláírás időpontjában megfelelt az örökhagyó akaratának és szándékának. Az I. rendű alperes a vele történt egyeztetést követően, a vele megbeszéltek szerint kérte a szerződés elkészítését. Az örökhagyó az aláírását megtagadhatta volna. Az életjáradékért készfizető kezesség vállalására kérte az I. rendű alperes édesapját. Ez igazolja a szerződési

szándékát, és azt is, hogy a szerződés tartalmával tisztában volt, az megfelelt a szándékának. Azt alátámasztja dr. **B. J.** és **M-M. E.** tanúk vallomása is.

A szerződéskötéskor nem lehetett számítani a rövid időn belül bekövetkező halálára. Az orvosi tájékoztatásnak megfelelő feltevése az volt az örökhagyónak, hogy hazatérését követően az ápolása az életjáradék felhasználásával biztosított. Az életjáradék az orvosi és gondozói ellátás idején is biztosította azt, hogy magának különleges bánásmódot tudjon megfizetni. Az elsőfokú bíróság a hivatkozott bírói gyakorlattal ellentétesen ítélte a szerződést jóerkölcsbe ütközőnek. A főnővér tanúvallomása szerint számos alkalommal tapasztaltak hasonló állapotú betegeknél jelentős javulást. A laikus felek is bízhattak az örökhagyó felépülésében.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta. Álláspontja szerint, ha az örökhagyó egészségesebb állapotában ragaszkodott a széles körű személyes segítséghez, akkor az a kiszolgáltatott beteg állapotában különösen indokolt lett volna. Utalt az igazságügyi orvos-szakértő véleményére is. A szerződés tartalmát az I. rendű alperes alakította ki saját érdekeinek megfelelően. Utalt arra is, hogy az I. rendű alperes gondoskodott az örökhagyó intézeti elhelyezéséről, ilyen körülmények között az életjáradéknak nem vehette hasznát.

A fellebbezés alapos.

Az ítéletábra az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást ítélkezése alapjául elfogadta, nem értett egyet azonban az abból levont jogkövetkeztetésével, a keresetnek helyt adó érdemi döntésével.

A tartási és életjáradéki szerződés célja egyaránt az, hogy biztosítsa az egyik fél anyagi ellátását, létfenntartását. A tartás a Ptk. 586. § (1) bekezdése szerint a tartási szerződés esetén természetben, esetenként saját háztartásban, együttlakás mellett, míg az 591. § (1) bekezdésében szabályozott életjáradéki szerződés esetén a létfenntartáshoz szükséges anyagi fedezet biztosítására adott, jellemzően pénz időszakonként visszatérő szolgáltatásával történik.

A szerződés akarati viszony: a Ptk. 205. § (1)-(2) bekezdései alapján a létrejöttéhez elég a felek konszenzusa, egybehangzó akarata és ennek kölcsönös kinyilvánítása, a lényeges, valamint a bármelyikük által lényegesnek tartott kérdésekben való megállapodása. A létre nem jött szerződés esetén ez hiányzik.

Az érvénytelenség esetén a felek konszenzusa megvan, a szerződés a törvényben meghatározott okok miatt mégsem alkalmas a célzott jogi hatás kiváltására. Akarati hiba a szerződés bármely elemére (alanyára, tárgyára, a kikötött ellenszolgáltatásra, stb.) vonatkozó tévedés is, de a szerződés érvénytelensége csak eredményes megtámadás esetén állapítható meg.

Ha a szerződés nem jött létre, érvénytelenségről nem lehet szó. Ezért az elsőfokú bíróság helyesen vizsgálta először a semmisségi keresettel támadott szerződés létrejöttét. Azonban a szerződési ajánlat és elfogadás közötti eltérést, az örökhagyó szükségleteit és azt, hogy annak megfelelő szerződést kívánt kötni, csupán vélelmezte. A teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt szerződés a Pp. 196. §-ának (1) bekezdése alapján az ellenkező

bebizonyításáig teljes bizonyítékul szolgál arra, hogy kiállítója az abban foglalt nyilatkozatot megtette, illetőleg elfogadta. A per egyéb adatai is ezt támasztják alá.

Az ítéletábra szerint az elsőfokú bíróság által a szerződés létrejötte kapcsán bizonyítékként értékelt hangfelvétel nem támasztja alá azt, hogy az örökhagyó nem a létrejött tartalommal kívánt szerződni. Az állítólag a szerződés aláírását követően készült felvétel csak az **Úné** saját érdekében való fellépését tanúsítja. Abból mindössze a beszélgetés miatt az örökhagyó türelmetlensége, az I. rendű alperes felé megnyilvánuló bizalma, várakozása szűrhető le.

Az örökhagyó szerződéses megfontolása, akaratának kialakítása vizsgálatakor jelentőséget az ahhoz vezető történéseket alátámasztó okirati és egyéb bizonyítékoknak, a szerződés aláírásakor, illetve azt megelőzően környezetében lévő vallomásának lehet tulajdonítani. Ilyenként emeli ki az ítéletábra a per következő adatait:

Nem vitatott tény, hogy az 1983. óta egyedül élő, a háztartási munkára bejárónőt foglalkoztató örökhagyó igényes személyiség volt, számára a pénz, mint az igényei kielégítésének az eszköze, volt fontos. Már a 2008. márciusi öröklési szerződéstervezet szerint is az alpereseket havi 17 000 forint járadékfizetési kötelezettség terhelte volna. Az öröklésben nem érdekelt, az örökhagyót rendszeresen látogató dr. **Hné** perbeli tanúvallomása szerint a szerződéstervezetet 2011. őszén ő készítette az örökhagyó elképzelése szerint. Az is életjáradéki szerződés, aszerint az örökhagyó az ebédet étlapról kívánta rendelni, betegsége esetén betegápolót, ezáltal szakszerű ellátást képzelt el (9/A/1.). Az örökhagyó által diktált, kézzel írt szerződéstervezet szerint a lakásában rajta kívül senki sem lakhat (nyomozati irat 85. oldal). A szomszéd **M-M. E.** tanú szerint az örökhagyó által az alperesekkel tervezett megállapodásnak a sarkalatos pontja a pénz volt. A garázsát a bérlet ellenére eladta, a vételárát felhasználta. Már ekkor, 2009. áprilisban a garázsra kötött adásvételi szerződésben kijelentette, hogy a lakást is az az alperesekre kívánja ellenérték fejében átruházni, a kikötéshez dr. **B. J.** okiratot szerkesztő ügyvéd vallomása szerint az örökhagyó ragaszkodott. Dr. **Sz. T.** tanúvallomása szerint az I. rendű alperes volt az, aki nem tudta, hogy mi a különbség az életjáradéki és a tartási-gondozási szerződés között. A nyomozati eljárásban tanúként meghallgatott felperes vallomása szerint eltartási szerződést ők szerettek volna kötni, de attól az örökhagyó elzárkózott (nyomozati irat 67. oldal). **Úné** tanú szerint az örökhagyó „ilyen életjáradéki szerződést” tervezett kötni az I. rendű alperessel, 200 000 forintot szeretett volna a megélhetésére. A pénzt akarta arra fordítani, hogy a gondozását, ételmezését, ebéd rendelését - „mert igényes volt” - finanszírozza. Tisztában volt azzal, hogy az alperes mást nem vállal. Ezt többször megbeszélték. Az okiratot szerkesztő dr. **R. B.** ügyvéd tanúvallomása szerint a szerződés szerkesztését megelőzően arról telefonon beszélt az örökhagyóval. Az okirat aláírásánál jelen volt dr. **R. Zs. A.** tanúvallomása szerint az örökhagyó tudta, hogy a szerződés miatt mentek. Az okirati tanú **Úné V. B.** vallomása értelmében az örökhagyó elmondása szerint tudott a szerződésről, azt megbeszélték, azt előtte az aláírást megelőzően fel is olvasták. Dr. **Sz. T.** tanúvallomása szerint a szerződést felolvasta, elmagyarázta, a tartalmára rákérdezett, az örökhagyó azt rendben lévőnek találta. Az örökhagyó az alperesek fizetési kötelezettségét a szerződéskötést követően készfizető kezességgel is biztosította. A kezes személyét már a 2011. őszi szerződéstervezet is

megjelöli (nyomozati irat 157., 85. oldal). Ebből következően is tudta, hogy a szerződés alapján személyesen teljesítendő szolgáltatást számára az alperesek nem nyújtanak.

A per fenti adatai egyértelmű bizonyítékai annak, hogy az örökhagyó életjáradéki szerződést kívánt kötni, az alperesek által fizetendő életjáradékkal kívánta biztosítani a létfenntartásához, betegsége esetén állandó betegápoló foglalkoztatásához szükséges anyagi fedezetet.

Az ítélet tábla a szerződés létrejöttét állapította meg. Nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak a szerződés jóerkölcsbe ütköző voltára levont jogkövetkeztetésével, annak alapjaként azzal a megállapításával sem, hogy alperesek számára a szerződéskötéskor nyilvánvaló volt az örökhagyó rövid időn belül bekövetkező halála.

A perbeli esetben azt kellett megítélni, hogy a szerződéskötés időpontjában a jogügylet társadalmilag elítélendő volt-e vagy sem, az alperesek által vállalt kötelezettség jellege, a szerződés tárgya nyilvánvalóan sértette-e az általánosan elfogadott erkölcsi normákat, a társadalom általános erkölcsi értékítéletét.

Az életjáradéki szerződésre a Ptk. 591. § (2) bekezdése alapján a tartási szerződésre irányadó szabályok alkalmazandók. A tartási és az életjáradéki szerződés lényegbeli hasonlóságára, az életjáradéki szerződésre irányadó külön szabályok hiányára figyelemmel az életjáradéki a szerződés jóerkölcsbe ütköző voltának a megítélésekor is iránymutató a tartási szerződések kapcsán kialakult bírói gyakorlat. Széleskörű, az elsőfokú bíróság által is hivatkozott bírói gyakorlata van annak, hogyan kell megítélni azt, amikor az örökhagyó betegsége alatt történik a szerződéskötés a vagyona átruházására tartás (életjáradék) jogcímen. A bírói gyakorlat csak igen szűk keretek között ismeri el a felperes által hivatkozott és az elsőfokú bíróság által megállapított okból a semmisségre történő hivatkozást. A gyógyíthatatlan beteggel kötött szerződés sem ütközik jó erkölcsbe, ha közeli halálra teljes bizonyossággal nem lehet számítani. Még a betegség ismerete sem jelenti önmagában a közelgő halálról való tudomást. Nem lehet megtámadni a szerződést jóerkölcsbe ütközés miatt akkor, ha a szerződéses örökös nem tudott teljes bizonyossággal és teljes megalapozottsággal az örökhagyó rövidesen várható haláláról. A bíróság még abban az esetben is köteles mérlegelni a tényeket, ha a szerződéses örökös a szerződéskötéskor teljes bizonyossággal tudott az örökhagyó közelgő haláláról. Az ítélezési gyakorlat szerint e tudomás ellenére sem állapítható meg a semmisség akkor, ha az örökhagyó is közelgő halálának a tudatában kötötte meg a szerződést. Akkor sem, ha a kötelezett már a szerződés megkötését megelőzően is jelentős mértékű szolgáltatásokat nyújtott a jogosultnak. Az esetben sem, ha a jogosult magatehetetlen, ápolásra szorul és róla a gondoskodás, az ellátása másképp nem megoldható. Ez esetekben ugyanis a bíróság az utóbb megállapított semmisséggel a gyógyíthatatlan betegségben szenvedő, nem ritkán magatehetetlen betegeket éppen az életük legnehezebb időszakában fosztaná meg annak a lehetőségétől, hogy biztosítsák a szükséges gondozásukat, támaszukat, az igényelt segítségüket. Adott esetben az életjáradék közvetlenül az örökhagyó eltartását, ápolását, gondozását fedezte.

A felperes nem bizonyította azt az elsőfokú bíróság által is értékelt tény, hogy az alperesek a szerződéskötéskor tudtak az örökhagyó korábbi daganatos megbetegedéséről. Azt az örökhagyó a környezetében tagadta, és nem említi sem a 2011. december 9-i zárójelentés, sem az orvos-szakértő véleménye.

A szomszéd **M-M. E.** tanú szerint az örökhagyó meg volt arról győződve, hogy nagyon magas életkort fog megélni. Dr. **R. B.** tanúvallomása szerint az örökhagyó „nem készült meghalni”, a kórházban is a felépülésére számított. A kórházba combcsonttörés miatt került, a 2011. december 9-i zárójelentés szerint a törés stabilizálását követően rehabilitációs céllal tartották bent. A kórházi rehabilitációs osztályon ápolóként dolgozó okirati tanú, **Úné V. B.** vallomása szerint a szerződéskötés közvetlen előzménye az volt, hogy az örökhagyót kijelölték hazaengedésre. **Úné** vallomása szerint őt az adjunktusnő tájékoztatta arról, hogy az állapota miatt kiengedik, az örökhagyó bizakodott abban, hogy hazakerül, csak akkortól nem, amikor N.-ről visszakerült a kórházba. Az orvos-szakértői véleményben is kiemelt kórházi adatok szerint január 27-én az általános állapota kielégítő, az ápolási osztályra helyezik át.

Rövid, általában napokban kifejezhető, orvosilag egyértelműen meghatározható időtartam esetében állapítható meg az, hogy a szerződés ellentétes az általános társadalmi felfogással, mert a megkötésekor a szerződéses örökös tudta, vagy biztos alappal következtethetett arra, hogy az örökhagyó gyógyíthatatlan betegsége miatt a vállalt kötelezettségét csak igen rövid ideig kell teljesítenie.

Az igazságügyi orvos-szakértő utólag, az orvosi iratok ismeretében adott véleménye szerint hónapokon belül bekövetkező halállal lehetett számolni. Ennek ismeretében a laikus, orvosi iratokat nem ismerő alperesek a combcsonttörés miatt kórházban ápoló örökhagyó közeli halálára teljes bizonyossággal és teljes megalapozottsággal nem számíthattak.

Az életjáradéki szerződés kötését régóta fontolgató örökhagyó a sikertelen rehabilitációja és az előrehaladott életkora kapcsán számolhatott azzal, hogy a jövőben gondozásra szorul. Tudta, hogy a vele bizalmas kapcsolatot ápoló, számára támaszt nyújtó alperesektől személyesen teljesítendő tartási jellegű szolgáltatásokat, gondozást, ápolást nem várhat, és nem is várt. A jövőjét a kikötött életjáradék miatt a szerződéssel tudhatta biztonságban, az állapotával várhatóan felmerülő többletköltségek fedezetét a szerződéskötéssel biztosította.

Az alperesek által vállalt járadék az örökhagyó közel havi 100 000 forint nyugdíja mellett az általa már korábban is elvárt szakszerű ápolásának, gondozásának, háztartási kisegítő alkalmazásának, gondtalan megélhetésének a megoldását lehetővé tette, az anyagi fedezetét nyilvánvalóan biztosította volna.

A szerződéskötés időpontjára kialakult helyzetében a korábban tervezett jóval meghaladó mértékben kikötött életjáradék megfelelt annak a törvényi elvárásnak, hogy garantálja számára az általános színvonalú és mértékű, másrészt a körülményeihez: vagyis korához, anyagi helyzetéhez, egészségi állapotához és egyéb szükségleteihez, harmadrészt az elvárásaihoz igazodó, általa elvárt színvonalú megélhetését. Emiatt nem állapítható meg az, hogy a szerződés a megkötésének időpontjában fennállott okból társadalmilag elítélendő. A felek indítékai az általuk a szerződéssel elérni kívánt cél az általánosan elfogadott erkölcsi normákat, szokásokat nem sérti, annak a lehetőségét pedig a Ptk. 591. §-a biztosította.

Az ítéltábla fentiekből levont jogkövetkeztetése szerint a szerződés nem sérti a jóerkölcs polgári jogi követelményét. A felperes által hivatkozott és az elsőfokú bíróság által megállapított okból a létrejött szerződés nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütköző volta a per adatai alapján nem állapítható meg.

Az ítéltábla a fenti indokai alapján az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján megváltoztatta, a keresetet elutasította.

Az ítéltábla döntése folytán a felperes pervesztes lett, amely szükségszerűen eredményezte az elsőfokú ítélet perköltség viselésére vonatkozó rendelkezéseinek a megváltoztatását is. A Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alpereseknek a jogi képviselőjükkel összefüggésben az első és a másodfokú eljárásban felmerült, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés alapján - a 4/A. § (1) bekezdése szerint általános forgalmi adó felszámításával - megállapított 1 047 750 forint ügyvédi munkadíjat és az általuk megfizetett 880 000 forint fellebbezési illetéket.

A költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban tárgyú 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése alapján a költségmentességben részesült felperest nem lehetett a meg nem fizetett kereseti illeték és az állam által előlegezett szakértői költség megfizetésére kötelezni, a 14. § alapján az így meg nem térülő költséget az állam viseli.

D e b r e c e n, 2015. szeptember 17.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Kocsis Ottilia s.k. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -